

It-vejledning for læreruddannelsen 2007

Undervisningsministeriet

Indholdsfortegnelse

Indledning	3
It- og medieintegration	4
<i>It- og medieformer .....</i>	<i>4</i>
<i>It- og mediepædagogisk praksis.....</i>	<i>4</i>
<i>Kompetenceprofil og progression .....</i>	<i>6</i>
<i>Model for it- og medieintegration .....</i>	<i>10</i>
Uddannelsesvejledning	12
<i>Indledning.....</i>	<i>12</i>
Den eksplicit nævnte integration af it og medier i læreruddannelsen.....	12
Den implicitte integration af it og medier i læreruddannelsen	13
Lærerfaglig vejledning	15
1. <i>Pædagogik .....</i>	<i>15</i>
Indledning.....	15
Den eksplicit nævnte integration af it og medier i faget	15
Den implicitte integration af it og medier i faget	17
2. <i>Dansk .....</i>	<i>19</i>
Indledning.....	19
Den eksplicit nævnte og den implicitte integration af it og medier i faget.....	19
Det håndværksmæssige	21
3. <i>Engelsk.....</i>	<i>22</i>
Indledning.....	22
Den eksplicit nævnte og den implicitte integration af it og medier i faget.....	22
Det håndværksmæssige	23
4. <i>Billedkunst .....</i>	<i>24</i>
Indledning.....	24
Den eksplicit nævnte og den implicitte integration af it og medier i faget.....	24
Det håndværksmæssige	26
5. <i>Geografi.....</i>	<i>27</i>
Indledning.....	27
Den eksplicit nævnte og den implicitte integration af it og medier i faget.....	27
Det håndværksmæssige	28

Indledning

Den samlede it-vejledning for læreruddannelsen skal medvirke til, at it og medier bedre integreres i undervisningen i læreruddannelsen i forhold til hele studieforløbet og i relation til de enkelte fag.

It-vejledningen er blevet udviklet i forhold til de rammer og den hverdag, der kendetegner læreruddannelsen i dag. Progression er et nøglebegreb i den forbindelse.

Vejledningen tager udgangspunkt i ”Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen” med tilhørende bilag.

En analyse af kravene i Bekendtgørelsen er blevet suppleret med en detaljeret analyse af to studieordninger. Tilsammen kan de give inspiration til, hvordan det enkelte læreruddannelsessted kan udarbejde årsplaner for det samlede studieforløb og for de enkelte fag.

Vejledningen indeholder:

- et generelt afsnit om it- og medieintegration
- en uddannelsesvejledning, der primært henvender sig til det samlede læreruddannelsessted
- en lærerfaglig vejledning, hvis målgruppe er de faglige miljøer på læreruddannelsesstederne.

Fra sitet er der links til de overordnede, formelle rammer – til [Bekendtgørelsen](#) samt til [analysen af Bekendtgørelsen](#) og af [to udvalgte studieordninger](#).

Der er desuden links, der kan inspirere til integration af it og medier i undervisningen i de enkelte fag.

Vejledning i udformning af det lokale tillæg til studieordningen (f.eks. Studiehåndbog), der angiver, hvordan arbejdet – med afsæt i studieordningen – kan håndteres i en hverdagspraksis, indgår *ikke* i denne vejledning.

It-vejledningen er netbaseret og ligger på <http://www.itm-lu07.uvm.dk>. Sitet kan desuden nås fra <http://www.emu.dk/sem/index.html>.

Kaj Petersen, Professionshøjskolen København
Ole Christensen, Professionshøjskolen København
Søren Thorlacius-Ussing, N. Zahles Seminarium
Leo Højsholt-Poulsen, UNI•C
Frank Bach Jensen, UNI•C
Lise Dalgaard, UNI•C

November 2007

It- og medieintegration

Læreren skal i sin pædagogiske praksis være i stand til at favne og håndtere den samfundsmæssige kompleksitet og herunder it- og medieudviklingen.

Det er intentionen med denne beskrivelse at lette arbejdet med den it- og mediepædagogiske iscenesættelse samt inspirere til, hvordan arbejdet med it, medier og fag kan udvikles og tilrettelægges som læreproces.

For at håndtere den kompleksitet, der knytter sig til integrationen af it og medier i undervisningen i folkeskolen, er der her opstillet en række modeller, der kan medvirke til at klarlægge en kompetenceprofil og progression for it- og medier i læreruddannelsen¹.

Modellerne er udviklet i et forsøg på at konkretisere og operationalisere begreber, processer og værktøjer samt skabe overblik og belyse sammenhænge i relation til den undervisning, der skal tilrettelægges af lærerne i folkeskolen og på læreruddannelsesstederne.

It- og medieformer

I dagens digitale samfund anvendes it og medier i et utal af former og på områder, der præger individets hverdag i og uden for hjemmet, i uddannelsessystemet og på arbejdet.

I relation til folkeskolens og læreruddannelsens praksis kan it- og medieformerne anskues som:

- Informationssøgning (kritisk, undersøgende og reflekteret indsamling af informationer/viden)
- Kommunikation, f.eks.:
  - Konferencesystemer/intranet/blogs/SMS/mail
  - Chat
  - Præsentationsprogrammer
  - Sociale netværks- og delingstjenester
- Produktion og redigering, f.eks.:
  - Web/blogs/wikis/video/lyd/digitalfoto
  - Præsentationsprogrammer
- Fagspecifikke værktøjer
  - Praktiske værktøjer knyttet til fag/fagområder
  - It-baserede læremidler
- Digitale læringsværktøjer
  - Logbøger/portfolio/evaluerings- og spørgeskema-software/blogs/lyd- og videodokumentation.
  - It-baserede læremidler

It- og mediepædagogisk praksis

It og medier anvendes funktionelt på læreruddannelsen. Det er målet, at den studerende i løbet af uddannelsen erhverver sig it- og mediepædagogiske samt it- og mediehåndværksmæssige kompetencer som grund-

---

¹ Jf. Bekendtgørelsen §16 skal it- og medier integreres i alle uddannelsens fag, ligesom den studerendes tilegnelse af teoretiske og praktiske forudsætninger for at anvende it og medier i undervisning skal sikres.

læggende forudsætninger for reflekteret at integrere it og medier i undervisningen i folkeskolen. Jf. Fælles Mål² og Junior PC-kørekortet³.

I Den Store danske Encyklopædi defineres it og medier således:

- *it, informationsteknologi*, udstyr og teknikker til behandling og distribution af information og data
- *medier*, (af latin *medium* i bet. 'mellemed'), midler, der benyttes ved kommunikation.

I denne vejledning er fokus rettet mod it og medier som genstandsområde i læreruddannelsen og som værktøj i forbindelse med pædagogisk arbejde. It er elektronisk teknologi, der anvender digitale løsninger, f.eks. kommunikationsværktøjer. Med medier menes det brede mediebegreb; det vil sige hele spektret af medier fra trykte medier (analoge medier) over lyd- og billedmedier til multimedier (digitale medier). Medier indeholder budskaber og kommunikation; disse kan være såvel analoge som digitale.

It- og mediepædagogik er et overordnet nøglebegreb i forbindelse med udvikling af brede medie- og informationskompetencer, der sætter den studerende i stand til at kommunikere, søge informationer og bruge medier i forskellige sammenhænge. Det brede mediebegreb udvikles som en tværgående dimension i læreruddannelsen og skal være med til at sikre, at fag og fagdidaktik udvikles med et it- og mediepædagogisk sigte. It- og mediepædagogik forstås som et dynamisk begreb, der til stadighed reflekterer over forskellige sammenhænge, hvori it og medier indgår. Dvs. viden om:

- it- og mediesocialisering (ufornet læring)
- it- og medieundervisning – om og med it og medier (formel læring)
- undervisningsmedier (læringsværktøjer, programmer og læringsplatforme).

Konkret og praktisk skal fokus rettes mod udvikling af det *it- og mediepædagogiske håndværk*. Hermed menes:

- tekniske færdigheder (udstyr)
- håndværksmæssige færdigheder (æstetik og formsprog)
- den it- og mediepædagogiske iscenesættelse (oplevelse, produktion, analyse).

I forbindelse med udvikling af de studerendes tekniske og håndværksmæssige færdigheder rettes fokus mod de studerendes kundskaber og færdigheder i selv at producere analoge og digitale produkter. I forbindelse med udvikling af den it- og mediepædagogiske iscenesættelse er fokus rettet mod de studerendes evne til at analysere og vurdere egne og andres it- og mediebaserede produkter, kendskabet til forskellige it- og mediegenrer samt deres viden om æstetiske virkemidler og formsprog.

Centralt i forbindelse med den it- og mediepædagogiske iscenesættelse er begrebet *progression*. Med progression menes en strategi og en rækkefølge for, hvordan it- og mediearbejdet tilrettelægges som læreproces.

På læreruddannelsen udvikles it- og mediearbejdet med en *it- og mediekompetenceprofil* som en integreret del af læreruddannelsens samlede kompetenceprofil. I den forbindelse skelnes mellem almene studiekompe-

---

² <http://www.faellesmaal.uvm.dk/>

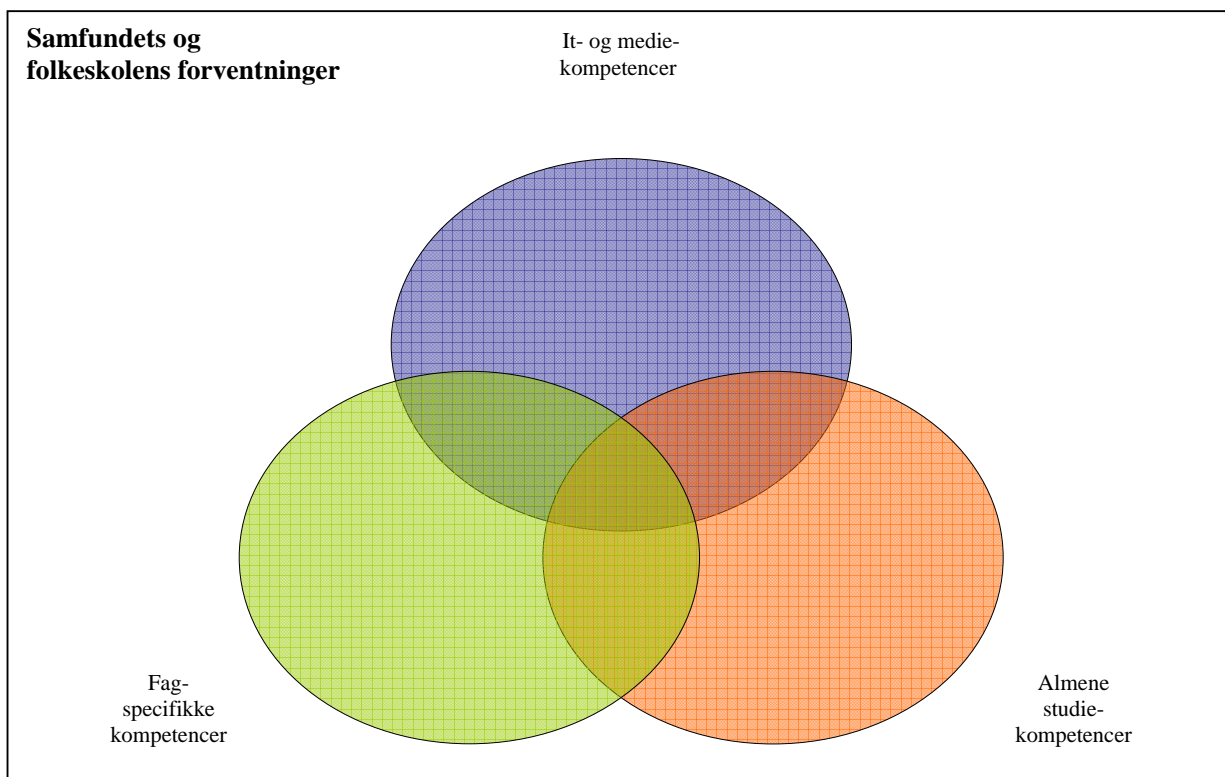
³ <http://junior-pc-koerekort.dk/>

tencer og fagspecifikke kompetencer. Almene studiekompetencer inddrager en bred vifte af it- og medieformer til personlig og pædagogisk brug og en tilsvarende bred vifte af værktøjer. Fagspecifikke kompetencer udvikles i relation til bestemte faglige og fagdidaktiske emner og indhold og inddrager fagspecifikke læringsværktøjer. Gennem det samlede uddannelsesforløb er det målet, at de studerendes it- og mediekompetencer udvikles både som almene studiekompetencer og som fagspecifikke kompetencer. Uddannelsens professionsrette medfører tillige, at disse kompetencer suppleres med en vifte af digitale læringsværktøjer, som logbog, portfolio, blogs m.m. i den proces, der foregår, når information bliver til viden.

Kompetenceprofil og progression

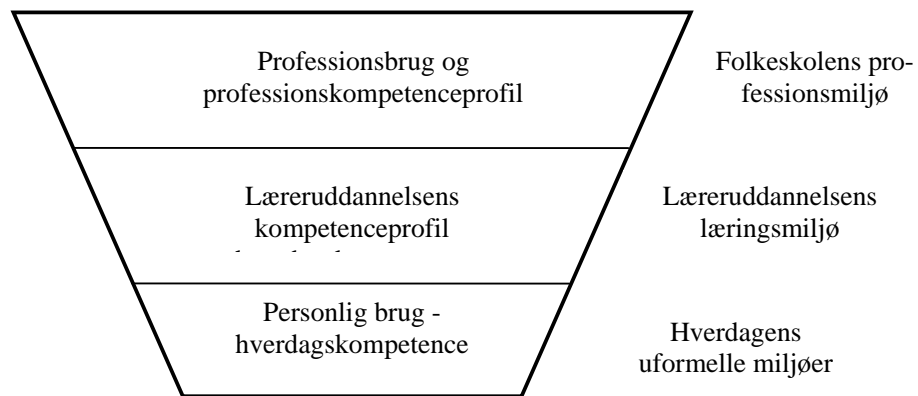
De kompetencer, som de studerende på dette område skal opnå gennem studiets fire år, kan overordnet karakteriseres ved en kompetenceprofil, som inkluderer såvel fagspecifikke kompetencer som almene studiekompetencer.

It- og mediekompetencer involverer dels forskellige it- og medieformer og dels den måde, som disse integreres på i studiet. Dette skal ses i relation til de studerendes lærerfaglige kompetencer og lærerfaglige udvikling i øvrigt samt de professionsrettede krav og forventninger. Disse afhænger af udviklingen dels i folkeskolen og dels i læreruddannelsen, men også af samfundsudviklingen og den teknologiske udvikling generelt. Således skal skabelonen opfattes som en dynamisk model, hvis logik og sammenhæng mellem niveauer konstant må tilpasses.

Kompetenceprofilen for it og medier i læreruddannelsen skal derfor løbende formuleres i spillerummet mellem den studerendes personlige brug⁴ af it og medier, således som disse kan beskrives ved studiets start – og så den professionsbrug, som karakteriserer den aktuelle integration af it og medier i folkeskolen (professionskompetencer)⁵. Derfor bør der løbende være en opmærksomhed på de studerendes it- og mediekompetencer, når de starter på det enkelte læreruddannelsessted. En tilsvarende opmærksomhed bør der være på krav og forventninger til brug af it og medier i folkeskolen⁶ og på den virkelighed læreren befinder sig i – folkeskolens brug af it og medier. En løbende screening af de nyoptagne studerendes kompetencer og af lærernes professionsbrug vil være et dynamisk redskab i denne fortsatte udvikling af kompetenceprofilen.

Kompetencemiljøerne kan illustreres sådan:

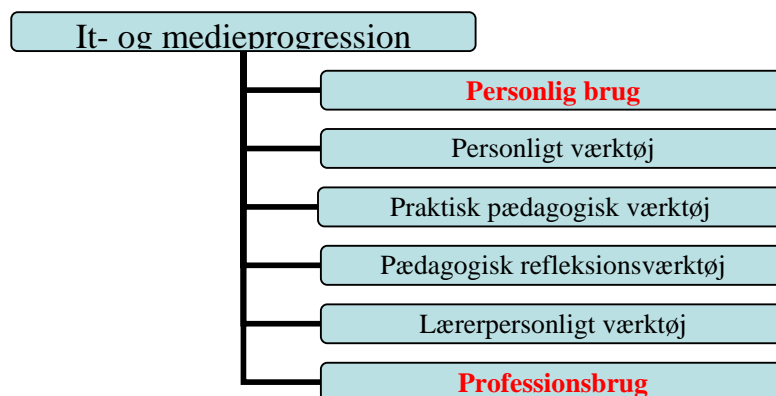

⁴ Hverdagsbrug, præget dels af lægkyndighed og autodidaktiske kompetencer og dels af kompetencer fra tidligere uddannelser – se nedenfor.

⁵ Folkeskolens hverdag – se nedenfor.

⁶ Udtrykt i Folkeskoleloven, Bekendtgørelsen og Fælles Mål.

Kompetenceprofilen for it- og medier i læreruddannelsen skal beskrive brug og integration af it- og medieformer i spillerummet mellem de studerendes personlige brug (hverdagsbrug) og den professionsbrug, som aktuelt kendetegner folkeskolen. Bekendtgørelsens vægtning af progression fordrer, at også kompetenceprofilen må have en klar progression. Denne kan beskrives således:

Personlig brug

- Den nystartede studerendes it- og mediekompetencer som de kommer til udtryk i hverdagsbrugen. De er præget dels af lægkyndighed og autodidaktiske kompetencer tilegnet fra et bredt spektrum af miljøer (uformelle miljøer) og dels af kompetencer fra tidligere skoleforløb og uddannelser. Disse kompetencer forandres løbende.

Personligt værktøj

- Del af de almene studiekompetencer – dvs. brugerkompetence i den studerendes egen lærerfaglige udvikling med afsæt i den personlige brug. De studerende skal have tilstrækkelige praktiske/håndværksmæssige og teoretiske it- og mediekompetencer til at kunne udnytte professionsrelevante it- og medieformer på stadig mere udviklet måde i løbet af studiet – det personlige værktøj. Den studerendes:
  - beherskelse dækker alle elementære funktioner, og den studerende kan kvalificeret tage mere avancerede funktioner efter eget valg i anvendelse.
  - anvendelse er selvhjulpent.
  - beherskelse karakteriseres ved en faglig relevant anvendelse i forhold til foreliggende arbejdsopgaver.

Praktisk-pædagogisk værktøj

- It- og mediekompetencer anvendt i alle uddannelseselementer. De studerende skal kunne anvende faglige og pædagogisk relevante it- og medieformer i alle fag – herunder i praktikken. Den studerende:
  - har viden om og teoretisk indsigt i it og mediers muligheder og begrænsninger i relation til en undervisning, der såvel retter sig mod medstuderende som mod den professionsrettede undervisning (praktik).
  - har almene og specifikke didaktiske forudsætninger for at kunne inddrage it- og medier i en undervisning, der såvel retter sig mod medstuderende som den professionsrettede undervisning (praktik).

Pædagogisk refleksionsværktøj

- De studerendes it- og mediekompetencer skal give den enkelte studerende mulighed for på en kritisk måde at kunne foretage kvalificerede og reflekterede valg om inddragelse af it- og medier i deres undervisning – udvikling af egen undervisning rettet mod deres fremtidige lærerfaglige virke. Den studerende:
  - skal kunne inddrage digitale læringsværktøjer i udvikling af egen undervisning.
  - skal kunne vurdere effekt og læringspotentiale ved inddragelse af it og medier i egen og andres undervisning.
  - skal kunne vurdere mulighederne for og effekten af it og medier som pædagogisk dokumentations- og evalueringsredskab.

Lærerpersontligt værktøj

- Værktøj anvendt efter digitale læringsprincipper som del af lærerprofessionen. Den studerende:
  - har udviklet reflekterede strategier for anvendelse og integration af it- og medier i egen undervisningspraksis.
  - skal kunne reflektere over brugen af it og medier i samfundet og i folkeskolen på et teoretisk og metodisk plan.
  - have indsigt i, hvordan it- og medieintegration udfordrer pædagogisk praksis.

- Skal kunne planlægge og gennemføre et undervisningsforløb med anvendelse af digitale læringsressourcer og digitale værktøjer.
- Anvendelse af og integration af it og medier i lærerprofessionen kendetegnes af en selvstændig, reflekteret og kritisk lærerfaglig tilgang. Anvendelsen er faglig og pædagogisk relevant og bygger på en solid håndværksmæssig indsigt. En indsigt, der reflekterer sig til såvel et teoretisk som et metodisk plan i forhold til folkeskolens virkelighed.

Relationen mellem værktøjerne på de enkelte niveauer i it- og medieprogressionen kan udtrykkes således:

Model for it- og medieintegration

På læreruddannelsen og i folkeskolen er progression et nøgleord. Andre nøgleord er fag, fagdidaktik, medier og mediedidaktik. Der skal sættes fokus på, hvordan it og medier kan tænkes sammen med fag og samtidig fungere som en tværgående dimension i et samlet studieforløb. Det skal undersøges, hvilke sammenhænge og logikker der er på spil i den forbindelse.

Det it- og mediepædagogiske håndværk skal udvikles med en it- og mediekompetenceprofil i relation til det samlede uddannelsesforløb.

It og medier udviklet som fagspecifikke værktøjer og som almene studiekompetencer i læreruddannelsen stiller først og fremmest krav om, at it og medier udvikles som både personligt værktøj, praktisk pædagogisk værktøj, pædagogisk refleksionsværktøj og som lærerspersonligt værktøj. Først i en pædagogisk praksis (i folkeskolen) er der tale om en egentlig professionsbrug.

Gennem det samlede uddannelsesforløb er det afgørende, at it, medier og fag udvikles med et nyt didaktisk afsæt, der giver mulighed for, at også former for hverdagslæring (f.eks. hverdagens it- og mediebrug) indgår i et bredt faglighedsbegreb.

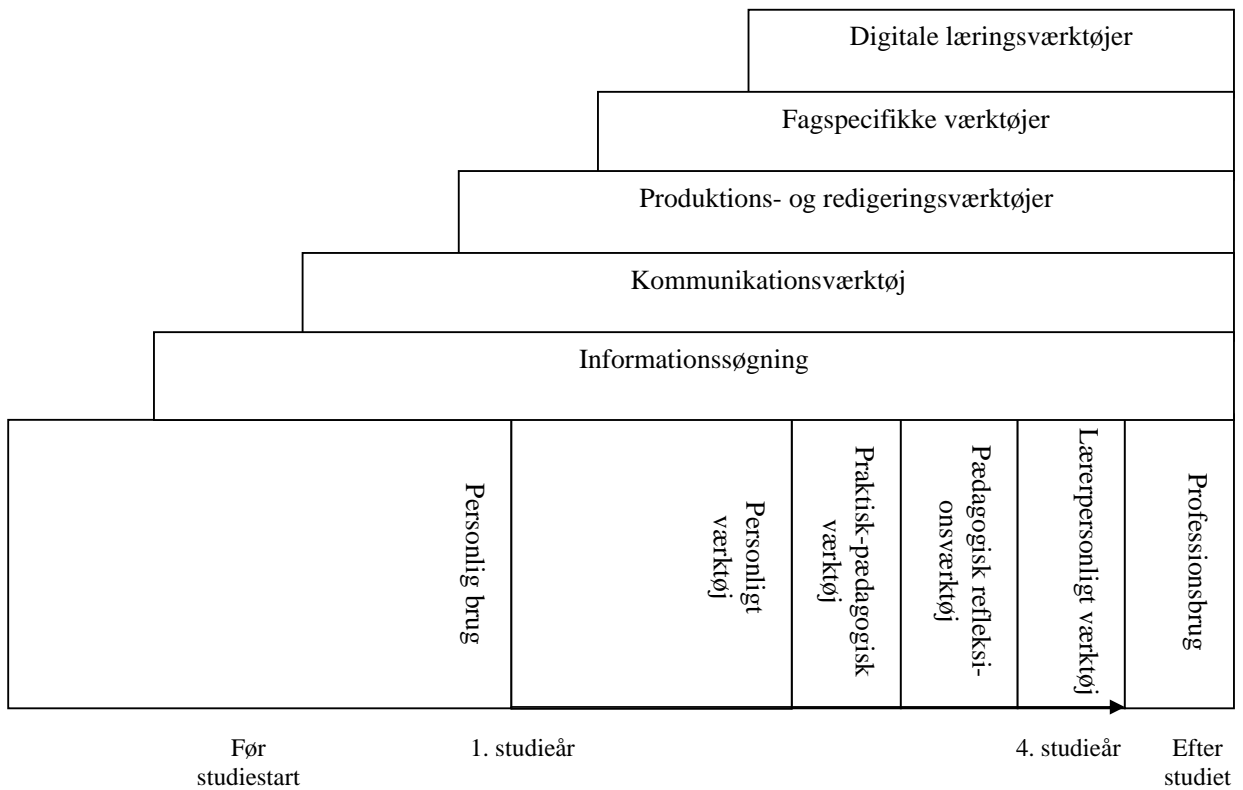
Der skal udvikles en model for it- og medieintegration, så it og medier både kan understøtte og udvikle de faglige aktiviteter og samtidig medvirke til at udfordre den pædagogiske dagsorden.

It og medieintegration kræver sammentænkning af faglig progression og it- og medieprogression. I den forbindelse skal det sikres, at:

- it, medier og fag udvikles i et sammenhængende progressionsperspektiv.
- it- og mediedidaktik og fagdidaktik udvikles med et sammenhængende didaktisk afsæt.
- digitale undervisningsmedier udfordrer den (medie)pædagogiske dagsorden.

Centralt er udvikling af brede medie- og informationskompetencer, som sætter den enkelte i stand til at kommunikere, søge informationer, videndele og bruge medier i mange sammenhænge. Det brede mediebegreb skal derfor udvikles i hele uddannelsen og som en tværgående dimension i uddannelsesforløbet.

Nedenstående model illustrerer, hvordan fag og fagdidaktik kan udfordres af forskellige it- og medieformer og medtænkes i det samlede uddannelsesforløb:

Uddannelsesvejledning

Indledning

Uddannelsesvejledningen tager udgangspunkt i Bekendtgørelsen og henvender sig primært til læreruddannelsesstedet, herunder ledelsen og faggrupperne. Den sætter fokus på uddannelsesforløbet, generelle indholdsmæssige betingelser og på uddannelsens tilrettelæggelse. Uddannelsesvejledningen har til hensigt at udvikle en it- og mediepædagogisk kompetenceprofil som en integreret del af den samlede læreruddannelse og belyse, hvad der i den forbindelse kan karakteriseres som almene studiekompetencer. Det vil sige at udpege relevante it- og medieformer samt læringsværktøjer til personlig og pædagogisk brug.

Uddannelsesvejledningen falder i to dele:

Del 1 bygger på en analyse af Bekendtgørelsen, hvor it og medier eksplicit nævnes i teksten.

Del 2 er kommentarer til og refleksioner over paragraffer i Bekendtgørelsen, hvor det er naturligt og relevant at medtænke it og medier – det implicite.

Den eksplicit nævnte integration af it og medier i læreruddannelsen

BEKENDTGØRELSEN

MÅL OG INDHOLD

§ 16. Uddannelsesinstitutionen skal sikre, at informations- og kommunikationsteknologi i relevant omfang integreres i undervisningen i alle fag. Informations- og kommunikationsteknologi i undervisningen skal bidrage til at udvikle det enkelte fags emner, begreber og metoder.

Udvikle professionsviden vedr. et it- og mediepædagogisk begrebsapparat i relation til det samlede uddannelsesforløb og i de enkelte fag.

Tilegne sig viden om eksisterende it- og medieformer.
Tilegne sig færdigheder i det it- og mediepædagogiske håndværk.

Stk. 2. Uddannelsesinstitutionen skal sikre, at den studerende tilegner sig teoretiske og praktiske forudsætninger for at anvende informations- og kommunikationsteknologi i forbindelse med undervisning.

Udvikle et nyt didaktisk afsæt med et bredt faglighedsbegreb, hvor it- og medie- og fagdidaktik udvikles under en helhedssynsvinkel.

Udfordre fagenes perspektiver i relation til fagenes genstandsområder.

Udfordre fagenes begrebsbrug, faglige metoder og arbejdsformer.

§ 67. Studieordningen skal indeholde regler om uddannelsens tilrettelæggelse, herunder om: 6) Indhold og tilrettelæggelse af uddannelsen i relation til de i §§ 13-15 nævnte generelle indholdsmæssige betingelser, informations- og kommunikationsteknologi, jf. § 16, forsknings- resultater og innovation, jf. §§ 17-18, og evaluering og dokumentation, jf. § 19.

Udvikle professionsviden vedr. tilrettelæggelse af it- og mediearbejde som læreproces.

Vurdere og forholde sig til it- og medieprogression som princip og i praksis.

Fokusere på den it- og mediepædagogiske iscenesættelse hvad angår den personlige brug, den pædagogiske anvendelse som værktøj og professionsbrugen.

Den implicitte integration af it og medier i læreruddannelsen

BEKENDTGØRELSEN

§ 1. Den studerende skal med henblik på det professionsrettede virke som folkeskolelærer gennem uddannelsen

3) i et nært samspil med de pædagogiske fag og praktikken opnå en fagdidaktisk indsigt i sine linjefag, der kvalificerer til at begrunde undervisningen i forhold til folkeskolens formål, til skolefagets eget formål og til væsentlige træk i samfundsudviklingen samt til den enkelte elevs behov, forudsætninger og udviklingsmuligheder og -betingelser.

§ 18. Den studerende skal i uddannelsen anvende metoder og samarbejdsformer, der kan udvikle skoleelevers innovative kompetencer, herunder vilje og evne til i et tværfagligt samspil at tænke kreativt og udvise virkelyst. Uddannelsesinstitutionen skal sikre, at der i linjefagene indgår overvejelser om stimulering af skoleelevers systematiske arbejde med idéudvikling og iværksætter i et tværfagligt samspil blandt skolefagene.

§ 19. Evaluering, dokumentation og brug af evalueringsresultater i planlægning og gennemførelse af undervisning skal løbende indgå i uddannelsen i forbindelse med

1) de studerendes arbejde i uddannelsen med forskellige evaluerings- og dokumentationsformer til brug i folkeskolen, jf. de enkelte fags mål og centrale kundskabs- og færdighedsområder,

2) uddannelsesinstitutionens evaluering og dokumentation over for den studerende med hensyn til udbytte af studiet.

MÅL OG INDHOLD

I relation til den enkelte elev og til samfundsudviklingen at tilegne sig viden om it- og mediesocialisering, herunder forholdet mellem fritidens og pædagogiske institutioners it- og mediekulturer.

Tilegne sig viden om it- og mediedimensionen i relation til de enkelte fags mål og centrale kundskabs- og færdighedsområder, Fælles Mål og Junior PC-kørekortet.

Udvikle viden om anvendelsen af it og medier til professionsbrug – i relation til folkeskolens virkelighed og hverdag.

It og medier anvendt som lærerpersonligt værktøj.

Udvikle viden om og deltage i videndeling og netværksdannelse.

Anvende netbaseret informationssøgning og kommunikation samt digitale produktions- og redigeringsværktøjer.

Anvende netbaserede sociale tjenester og delingstjenester.

I relation til udvikling af innovative kompetencer at anvende digital logbog, portfolio og konferenceplatform som praktisk refleksionsværktøj.

It og medier anvendt som praktisk-pædagogisk værktøj.

Anvende digital logbog, portfolio og konferenceplatform som praktisk evalueringsværktøj.

Anvende digitale spørgeskema-værktøjer som evalueringsform.

Anvende digital lyd og video som pædagogisk dokumentation.

Anvende digitale konferencesystemer og læringsplatforme.

It og medier anvendt som pædagogisk refleksionsværktøj.

<p><i>§ 22. Progressionen i den studerendes tilegnelse af lærerkompetencer i uddannelsen er forankret i faget praktik, jf. §§ 5-9. Uddannelsen skal derfor tilrettelægges med praktikfaget som omdrejningspunkt for den studerendes progression, jf. § 25.</i></p> <p><i>Stk. 2. I såvel praktik som i uddannelsens øvrige fag skal indgå den studerendes arbejde med mål for samt dokumentation og evaluering af egen læring og lærerfaglige udvikling, jf. § 19, stk. 1, nr. 2.</i></p>	<p>Udvikle og anvende it, medier og fag i et sammenhængende progressionsperspektiv.</p> <p>It- og mediedidaktik og fagdidaktik udvikles med et nyt didaktisk afsæt, herunder udvikling af et bredt faglighedsbegreb.</p> <p>It og medier anvendt som lærerpersonligt værktøj.</p>
<p><i>§ 27. For at understøtte den studerendes tilegnelse af forudsætninger for alene og sammen med andre at koordinere erfaringer fra forskellige fag skal uddannelsesinstitutionen tilrettelægge uddannelsen således, at der i perioder arbejdes med emner og temaer, hvor der finder et samarbejde sted mellem de pædagogiske fag, praktik og linjefag, og hvor mere end et af den studerendes linjefag indgår.</i></p>	<p>Udvikle viden om og tilegne sig færdigheder i brugen af digitale undervisningsmidler og -medier, der understøtter såvel det fag-faglige arbejde, som udfordrer den pædagogiske iscenesættelse.</p> <p>Kende til relevante søgetjenester og databaser.</p> <p>Kunne indgå i pædagogiske diskussioner via diskussionsfora på konferenceplatforme, nationalt og internationalt.</p> <p>It og medier anvendt som pædagogisk refleksionsværktøj.</p>
<p><i>§ 28. Uddannelsesinstitutionen skal gennem sin tilrettelæggelse af uddannelsen i studieordningen sikre, at der etableres et samarbejde mellem de studerende, jf. § 64, og underviserne i linjefagene, i de pædagogiske fag og i praktikken.</i></p>	<p>Udvikling og anvendelse af virtuel kommunikation og videndeling i et organisationsperspektiv.</p> <p>Udvikle undervisning med brug af blandede læringsformer, herunder brug af digitale læringsværktøjer i samspil med forskellige undervisningsformer.</p> <p>Udvikle nye roller og relationer i fysiske og virtuelle læringsfællesskaber.</p> <p>It og medier anvendt som lærerpersonligt værktøj.</p>
<p><i>§ 38. Uddannelsesinstitutionen skal tilbyde den studerende rådgivning og vejledning om gennemførelse af uddannelsen. I vejledningstilbudet skal blandt andet indgå orientering om den studerendes muligheder for valg af linjefag, herunder muligheder for faglig supplerings adgang til linjefag, og den studerendes muligheder for sammensætning af linjefag og betydningen heraf i relation til beskæftigelse og arbejdet i folkeskolen.</i></p>	<p>Udvikle og anvende virtuelle vejledningsformer i relation til den enkeltes pædagogiske udvikling.</p> <p>Bruge digital logbog og portfolio.</p> <p>Arbejde med pædagogisk dokumentation, herunder brug af lyd og video som registreringsværktøjer.</p> <p>Udvikle, vurdere og anvende fagspecifikke læringsværktøjer.</p> <p>It og medier anvendt som innovativt værktøj.</p>

Lærerfaglig vejledning

1. Pædagogik

Indledning

Denne vejledning tager udgangspunkt i *Bekendtgørelsens bilag 1. 6. Pædagogik* og henvender sig primært til faggruppen i pædagogik på de enkelte læreruddannelsessteder (de pædagogiske fagmiljøer). Hensigten er at udvikle en it- og mediepædagogisk kompetenceprofil i relation til fagområdet pædagogik.

Vejledningen falder i to dele:

Del 1 bygger på en analyse af *Bekendtgørelsens bilag 1*, hvor it og medier eksplicit nævnes i teksten i *Bekendtgørelsen*.

Del 2 er kommentarer til og refleksioner over, hvordan man kan medtænke it og medier i faget pædagogik – det implicite.

Skemaets venstre kolonne indeholder uddrag fra *Bekendtgørelsen*.

Skemaets højre kolonne indeholder kommentarer og forslag til en konkret integration af it og medier i faget.

Den eksplicit nævnte integration af it og medier i faget

Det er et mål, at den studerende skal kunne ”*vurdere inddragelsen af informations- og kommunikationsteknologien i undervisning og andre pædagogiske praksisformer*”. (Bilag 1, 6.2, Mål)

Denne vurdering må foretages ud fra fagets teorier og begrebsforståelse om undervisning, dannelse, uddannelser, opdragelse og socialisation samt inden for folkeskolelovens rammer og de praktisk institutionelle rammer, som folkeskolen fungerer under i dag. Konkret må vurderingen ske i samarbejde mellem undervisere og studerende.

BEKENDTGØRELSEN	MÅL OG INDHOLD
6.2. f) <i>vurdere inddragelsen af informations- og kommunikationsteknologien i undervisning og andre pædagogiske praksisformer</i> ”.	Faglig-pædagogisk kommunikation og videndeling <u>Egen pædagogisk udvikling:</u> Anvende digital logbog, portfolio og konferenceplatforme som et praktisk refleksionsværktøj integreret i den pædagogiske progression i studiet – samt i praktikken <u>Egen undervisning:</u> På baggrund af danske og internationale undersøgelser og litteratur på området samt egne erfaringer at vurdere og forholde sig til anvendelsen af digital logbog, portfolio og konferenceplatforme i folkeskolen. Undervise med inddragelse af ”blended learning” – brug af flere digitale værktøjer og medier sammen med traditionelle undervisningsformer <u>Egen pædagogisk udvikling:</u> Anvende forskellige digitale værktøjer i egen undervisning i tilknytning til traditionel undervisning. <u>Egen undervisning:</u> På baggrund af danske og internatio-

---

nale undersøgelser og litteratur på området samt egne erfaringer at vurdere og forholde sig til inddragelse af forskellige digitale værktøjer i undervisning generelt og i egen undervisning – vurdere det samlede læringspotentiale og muligheden for undervisningsdifferentiering.

Undervisningsevaluering med brug af digitale værktøjer

Egen pædagogisk udvikling: Anvende digitale logbøger, digitale spørgeskema-værktøjer og pædagogisk dokumentation via digital video og lydoptagelser i egen praksis.

Egen undervisning: På baggrund af danske og internationale undersøgelser og litteratur på området samt egne erfaringer at vurdere og forholde sig til brug af digitale logbøger, digitale spørgeskema-værktøjer og pædagogisk dokumentation via digital video og lydoptagelser i egen undervisning.

Brug af digitale ressourcer i forbindelse med socialpædagogiske opgaver

Egen pædagogisk udvikling: Kendskab til forskellige typer af digitale ressourcer i forbindelse med løsning af socialpædagogiske opgaver.

Egen undervisning: På baggrund af egne erfaringer at vurdere og forholde sig til inddragelse af digitale ressourcer på nettet og software (rollespil) i forbindelse med løsning af socialpædagogiske opgaver som konfliktløsning, mobning m.m.

Undervisning af børn med særlige behov med inddragelse af digitale værktøjer

Egen pædagogisk udvikling: Anvende forskellige typer af produktions- og redigeringsværktøjer.

Egen undervisning: På baggrund af danske og internationale undersøgelser og litteratur på området samt egne erfaringer at vurdere og forholde sig til læringspotentialet ved inddragelse af produktions- og redigeringsværktøjer i forbindelse med undervisning af børn med særlige behov

Formel og uformel læring via digitale ressourcer

Egen pædagogisk udvikling: Kendskab til forskellige typer af digitale spil (pc-spil).

Egen undervisning: På baggrund af danske og internationale undersøgelser og litteratur på området samt egne erfaringer at vurdere og forholde sig til læringspotentialet ved inddragelse af digitale spil (pc-spil m.m.) i egen undervisning. Se [Leg, læring og effektivisering – IT til det hele](#).

Den implicitte integration af it og medier i faget

Bekendtgørelsen for faget pædagogik er ukonkret med hensyn til integration af it og medier, men teksten kan enkelte steder tolkes således, at it og medier medtænkes. Andre steder er det muligt at medtænke it og medier i læreruddannelsens pædagogikundervisning.

”Inddragelse i undervisning” må i en læreruddannelseskontekst betyde såvel egen undervisning af f.eks. medstuderende og elever i praktikken som undervisning i folkeskolen efter endt uddannelse. ”Praksisfor-mer” dækker over såvel praktik og samarbejdsrelationer i forbindelse med læreruddannelsen som samarbejdsrelationer og praktiske opgaver i folkeskolen.

BEKENDTGØRELSEN	MÅL OG INDHOLD
<p>6.2. Målet er, at den studerende bliver i stand til kritisk og konstruktivt</p> <p>a) at analysere og vurdere undervisning, dannelse, opdragelse og socialisation.</p>	<p>Gennemføre evaluering ved brug af it-baserede redskaber</p> <p>Kende til relevante formelle og uformelle redskaber til analyse af pædagogiske processer og effekten af undervisningen.</p>
<p>6.3.1. Læreropgaven i aktuel og historisk belysning</p> <p>a) Pædagogiske ideer i et historisk, samfundsmæssigt forandringsperspektiv.</p>	<p>Faglig kommunikation</p> <p>Kunne indgå i pædagogiske diskussioner, dialoger og diskurser via diskussionsfora på conferenceplatforme, chat-platforme og publicere egne pædagogiske refleksioner på blogs og web. Publikum kan gradvis udvides i takt med, at den studerendes faglige selvsikkerhed udvides.</p>
<p>6.3.1. Læreropgaven i aktuel og historisk belysning</p> <p>e) Forståelser af dannelsesopgaven i folkeskolen i det moderne samfund.</p>	<p>Gennemføre informationssøgning på en reflekteret og kritisk måde</p> <p>Kende til relevante søgetjenester og baser og kunne anvende disse på en kritisk måde.</p>
<p>6.3.2. Udøvelsen af læreropgaven</p> <p>b) Pædagogiske myndighedsrelationer, klasseledelse og elevmedbestemmelse.</p>	<p>Anvendelse af digitale værktøjer og klasserumsledelse</p> <p>Udvikle og udfordre lærerens rolle i klasserummet når it og medier inddrages i den praktiske undervisning.</p>
<p>6.3.2. Udøvelsen af læreropgaven</p> <p>c) Folkeskolens opgaver over for børn med forskellig social, etnisk og kulturel baggrund.</p>	<p>Digitale værktøjer og elever med anden etnisk baggrund</p> <p>Udvikle og udfordre lærerens inddragelse af digitale værktøjer i arbejdet med social integration, kulturmøde og interkulturel pædagogik. Fokus er på begrænsninger, muligheder og potentialer ved inddragelse af digitale værktøjer i arbejdet med elever med anden etnisk baggrund.</p>

6.3.2. Udøvelsen af læreropgaven

f) Folkeskolens samarbejde med forældrene.

Digital kommunikation og skole-hjemsamarbejdet

Kunne anvende de digitale kommunikationsformer, som aktuelt anvendes i folkeskolen.

Den studerende skal udvikle og udfordre sine kommunikative kompetencer ved digital kommunikation via f.eks. mail med forældre. Målet er en professionalisering af kommunikationen, så konflikter undgås.

6.3.2. Udøvelsen af læreropgaven

g) Lærerens juridiske og etiske forpligtelser.

Juridiske og etiske retningslinjer for brug af digitale værktøjer

Bevidstgørelse og professionalisering af lærerens brug af digitale værktøjer i forbindelse med socialpædagogiske og specialpædagogiske opgaver samt skole-hjemsamarbejde i øvrigt.

---

2. Dansk

Indledning

Denne vejledning tager udgangspunkt i *Bekendtgørelsens bilag 2.1. Dansk* og henvender sig primært til faggruppen i dansk på de enkelte læreruddannelsessteder (de danskfaglige miljøer). Hensigten er at udvikle en it- og mediepædagogisk kompetenceprofil i relation til fagområdet dansk.

Målet med vejledningen er at give nogle bud på dels det nødvendige it-håndværk og dels de pædagogisk-didaktiske kompetencer tilpasset fagets konkrete og afgrænsede genstandsområde.

Vejledningen bygger på en analyse af Bekendtgørelsen, hvor it og medier eksplicit nævnes i teksten, suppleret med paragraffer i Bekendtgørelsen, hvor det er naturligt og relevant at medtænke it og medier – det implicitte.

Med udgangspunkt i de pædagogisk-didaktiske områder i Bekendtgørelsen er der medtaget håndværksmæssige kompetencer i vejledningen.

Den eksplicit nævnte og den implicitte integration af it og medier i faget

Skemaets venstre kolonne indeholder uddrag fra Bekendtgørelsen.

Skemaets højre kolonne indeholder kommentarer og forslag til en konkret integration af it og medier i faget. En del af kommentarerne er inspireret af Fælles Mål (folkeskolen) for faget.

BEKENDTGØRELSEN	MÅL OG INDHOLD
Den eksplicit nævnte integration	
<i>1.1.1.a. Analysere og fortolke sprog og tekster i forskellige genrer og i forskellige medier på et reflekteret metodegrundlag.</i>	Arbejde med og fortolkning og analyse af medieskabte tekster, herunder lyd, billeder og computerspil.
<i>1.1.1.f. Kommunikere sikkert, hensigtsmæssigt og kreativt på korrekt dansk i forskellige genrer og forskellige medier.</i>	Kendskab til elektronisk kommunikation, herunder mail, chat, offentlige fora, samt kommunikation via lyd og billeder, synkront og asynkront samt kommunikation med mobile enheder.
<i>1.1.1.g. Anvende it til kommunikation og videnssøgning.</i>	Internetsøgning i bred forstand via robotter, indekser og databaser, generelle som faglige
<i>1.2.1.a. og 1.3.1.a. Analysere og vurdere sprog og tekster til 1.-6./4.-9. klasse i forskellige genrer og i forskellige medier på et reflekteret metodegrundlag.</i>	Vurdere relevans og sandhedsværdi af den fundne information på internettet
<i>1.2.1.e. og 1.3.1.e. Finde, vurdere og udarbejde undervisningsmidler og -materialer, herunder it-baserede.</i>	Deltage i og anvende elektroniske konferencer, åbne og lukkede, nationalt og internationalt.
<i>1.2.1.l. og 1.3.1.l. Anvende it til kommunikation og vidensdeling.</i>	Give og modtage respons via elektroniske medier.
<i>1.1.2.g. Færdighed i planlægning, valg, anvendelse og vurdering af materiale og metoder til undervisning i mundtlighed, læsning, skrivning, litteratur og medier.</i>	Læse og søge viden i fagtekster på internet og i fagbøger med henblik på selv at producere fagtekster og materialer.
	Analysere og vurdere samspillet mellem tekst, billeder og diagrammer i andres og egne elektroniske produktioner f.eks. arbejde med rækkefølge i tekst.

1.1.2.1. It som fagrelateret anvendelses- og læringsområde.

1.1.2.4.b. Færdighed i analyse og fortolkning af tekster i forskellige genrer og medier ud fra bevidst valg af teori og metode.

1.1.2.4.d. Kundskab om litteratur- og medieteorier, tekst- og genrehistorie.

1.2.2.j. Håndskrivning og skrivning på computer.

1.2.2.k. Udtryksfærdighed i forskellige medier.

1.2.2.s. Filmgenrer og computerspil.

1.2.2.t. og 1.3.2.p. Genre- og mediekendskab.

1.2.2.u. It i danskundervisningen.

1.3.2.t. Billed- film-, tv-genrer og computerspil.

1.3.2.h. Oplæsning og læsemåder, der er afpasset læseformål, genre og medie.

1.3.2.i. Udtryksfærdighed i forskellige medier, disponering, redigering og layout, på papir og skærm.

1.2.2.2.w. og 1.3.2.w. Undervisningsdifferentiering og specialundervisning og it som understøttende og kompenserende værktøj.

Den implicite integration

1.1.1.d. Anvende viden om faget i et historisk perspektiv og beskrive det i et fremtidigt udviklingsperspektiv.

1.1.2.f. Kundskab om læringsteorier og metoder til undervisning i mundtlighed, læsning, skrivning og skriftlig udtryksfærdighed samt undervisning i fiktion og ikke-fiktion i forskellige medier.

1.1.2.i. Kundskab om børns sproglige udvikling og læreren som sproglig vejleder i tale- og skriftsprog og i andre udtryksformer.

1.1.2.4.a. Grundlæggende kundskaber om teorier, begreber og metoder til beskrivelse, analyse og vurdering af litteratur og medietekster.

1.2.2.h. Fortælling og drama, oplæsning og formidling.

1.2.2.r. Billedanalyse.

Arbejde med digitale billeder, illustrationer og layout og arbejde med indholdsfortegnelse, stikordsregister, leksikon og litteraturhenvielse.

Skærmlæsning - bruge forskellige læseformer som punktlæsning, skanne- og skimmeteknikker, oversigtslæsning og nærlæsning. Hvad gør en tekst på en skærm let/svær at læse/finde

Kendskab til og færdighed i fremstilling af medietekster i form af hjemmesider, video, lyd, præsentationer, animationer, computerspil osv.

Arbejde med hypertekster i forbindelse med procesorienteret skrivning.

Formidling af tekst, billede og lyd på intranet og offentlige delingstjenester.

Analyse og fortolkning af film med inddragelse af billedæstetik og overvejelser over mediedannelse, herunder film fra filmtjenester på nettet.

Analysearbejde med spil generelt og specielt med spil, der har et pædagogisk sigte

Anvendelse af it som redskab til logbogsskrivning og portfolioer.

Kendskab til og arbejde med præsentationer, hjemmesider, dtp-programmer, hypertextskrivning.

Produktion af egne digitale læremidler i forbindelse med undervisning af elever med særlige talenter.

Produktion af egne digitale læremidler i forbindelse med undervisning af elever med særlige behov.

Tilpasning af computeren i forbindelse med undervisning af elever med særlige behov.

Det håndværksmæssige

- Tekstbehandlingsprogrammer
- Layout/dtp-programmer
- Præsentationsprogrammer
- Chat-klienter til tekst, lyd og video
- Lyd-, animations- og videoredigeringsprogrammer
- Billedbehandlingsprogrammer
- Multimedieværktøjer til fremstilling af egne undervisningsmidler
- It som støttende og kompenserende værktøj, herunder arbejde med syntetisk og digital tale samt arbejde med prædiktionsprogrammer
- Færdigheder i tilpasning af computeren
- Sprogprogrammer og sprogfaciliteter på nettet.

3. Engelsk

Indledning

Denne vejledning tager udgangspunkt i *Bekendtgørelsens bilag 3.1. Engelsk* og henvender sig primært til faggruppen i engelsk på de enkelte læreruddannelsessteder (de engelskfaglige miljøer). Hensigten er at udvikle en it- og mediepædagogisk kompetenceprofil i relation til fagområdet engelsk.

Målet med vejledningen er at give nogle bud på dels det nødvendige it-håndværk og dels de pædagogisk-didaktiske kompetencer tilpasset fagets konkrete og afgrænsede genstandsområde.

Vejledningen bygger på en analyse af Bekendtgørelsen, hvor it og medier eksplicit nævnes i teksten, suppleret med paragraffer i Bekendtgørelsen, hvor det er naturligt og relevant at medtænke it og medier – det implicite.

Med udgangspunkt i de pædagogisk-didaktiske områder i Bekendtgørelsen er der medtaget håndværksmæssige kompetencer i vejledningen.

Den eksplicit nævnte og den implicite integration af it og medier i faget

Skemaets venstre kolonne indeholder uddrag fra Bekendtgørelsen.

Skemaets højre kolonne indeholder kommentarer og forslag til en konkret integration af it og medier i faget. En del af kommentarerne er inspireret af Fælles Mål (folkeskolen) for faget.

BEKENDTGØRELSEN

MÅL OG INDHOLD

Den eksplicit nævnte integration

1.3.2.f. Hjælpemidler til sprogundervisningen, herunder hvordan it kan kvalificere tilegnelsesprocesser inden for mundtlig/skriftlig sprogproduktion og evaluering.

1.3.3.a. Kriterier for valg og anvendelse af et bredt udvalg af tekster, herunder film, billeder og elektroniske tekster, til elever i forskellige aldersgrupper og med forskellige behov.

1.3.3.e. Udvælgelse og bearbejdning af materiale fra medierne og i relation hertil brug af forskellige arbejdsmetoder og it-færdigheder.

Den implicite integration

1.3.2.b. Beskrivelse og analyse af et varieret udvalg af tekster, herunder lyd og billede, med særligt henblik på bevidstgørelse om sprogbrug, genre, stillag og tekstopbygning.

1.3.3.d. Læsning på fremmedsprog, genreforståelse, litteraturpædagogik og praktisk-musiske arbejdsformer.

Arbejde med internettet som sproglig samarbejdspartner, herunder interaktive læremidler, chat, kommunikation og spil via nettet.

At have kendskab til aktiviteter inden for områder som kommunikationslege, simulationer og drama, til den procesorienterede skrive- og litteraturpædagogik, til leg med it- og medier.

At kunne udnytte internettet, så der kan suppleres med egnede tekster til den daglige undervisning, til de faglige prøver og til projektopgaven.

At have kendskab til undervisningsforløb, hvor brugen af internet er en integreret del.

At kunne arbejde med projektarbejde i og med engelsk med brug af medier og i virtuelle rum. At kunne forene faglighed i tværfagligheden og tværfaglighed i fagene.

At kunne udnytte internationale klasse- og skolekontakter, så de studerende får brug for deres engelsk i ægte sproglige sammenhænge f.eks. i forbindelse med brug af chat og mail.

1.3.3.g. Arbejde med kultur og sprog i forhold til autentiske sproglige oplevelser, f.eks. i forbindelse med studieophold, studieture, praktik i udlandet, personlige og/eller virtuelle kontakter.

At kunne arbejde med anvendelse af computerspil, også i forbindelse med den praktisk-musiske dimension i faget.

At kunne arbejde med sprogtrænings-, simulations- og informationsprogrammer, så arbejdet med sprog og sprogbrug differentieres og lettes for læreren.

At have kendskab til sprogudvikling og til generelle og faglige evalueringsværktøjer, så eleverne kan vejledes kvalificeret.

Det håndværksmæssige

- Brug af e-mail og konferencer
- Brug af chat – lyd og video
- Brug af sprogtræningsprogrammer
- Tekstbehandling specielt i forbindelse med procesorienteret skrivning og brug af stavekontrol
- Arbejde med digitale lyd- og billedmedier
- Arbejde med lyd og videobehandlingsprogrammer
- Arbejde med præsentations- og multimedieprogrammer i forbindelse med kombination af billeder, lyd og video
- Evaluering af internetsteder.

4. Billedkunst

Indledning

Denne vejledning tager udgangspunkt i *Bekendtgørelsens bilag 4.1. Billedkunst* og henvender sig primært til faggruppen i billedkunst på de enkelte læreruddannelsessteder (de billedkunstfaglige miljøer). Hensigten er at udvikle en it- og mediepædagogisk kompetenceprofil i relation til fagområdet billedkunst.

Målet med vejledningen er at give nogle bud på dels det nødvendige it-håndværk og dels de pædagogisk-didaktiske kompetencer tilpasset fagets konkrete og afgrænsede genstandsområde.

Vejledningen bygger på en analyse af Bekendtgørelsen, hvor it og medier eksplicit nævnes i teksten, suppleret med paragraffer i Bekendtgørelsen, hvor det er naturligt og relevant at medtænke it og medier – det implicitte.

Med udgangspunkt i de pædagogisk-didaktiske områder i Bekendtgørelsen er der medtaget håndværksmæssige kompetencer i vejledningen.

Den eksplicit nævnte og den implicitte integration af it og medier i faget

Skemaets venstre kolonne indeholder uddrag fra Bekendtgørelsen.

Skemaets højre kolonne indeholder kommentarer og forslag til en konkret integration af it og medier i faget. En del af kommentarerne er inspireret af Fælles Mål (folkeskolen) for faget.

BEKENDTGØRELSEN

Den eksplicit nævnte integration

1.1. Undervisning i faget sigter desuden mod udvikling af specifikke kompetencer i at anvende billedmæssige fremstillingsformer og forskellige, herunder elektroniske, billedmedier som redskab for kommunikation, formidling og undervisning i skolen generelt.

1.2.b. At kommunikere i, differentiere mellem og reflektere brugen af forskellige billedmæssige fremstillingsformer, genrer og medier.

1.2.g. At bruge billedmæssige fremstillingsformer og forskellige billedmedier og it som redskaber i lærerprofessionen generelt og til kommunikation, formidling og undervisning i billedkunst og i andre fag.

1.3.1. Billedmæssige kvalifikationer og kompetencer hviler på billedmæssig viden, forståelse og udtryksfærdighed og udvikles i et samspil mellem praktisk billedfremstillende og billedkundskabsmæssige studier.

Inden for billedfremstilling arbejdes der praktisk undersøgende, eksperimenterende og analytisk reflekterende med fremstilling af billeder. Der arbejdes inden for følgende kategorier med forskellige

---

MÅL OG INDHOLD

Digital billedbehandling, herunder avancerede billedbehandlingsprogrammer samt kendskab til billedbehandlingsprogrammer til børn og unge.

Arbejde med hele processen fra kamera/scanner til skærm og videre til print eller web.

Arbejde med billedbehandlingsprogrammet som egentligt tegneprogram og collageværktøj.

Arbejde med animations- og videoredigeringsprogrammer.

Planlægning og optagelse af råmateriale til video og animationer.

Arbejde med digitale billeder i alle dets facetter lige fra kunst til reklamer.

Arbejde med digitale billeder i forbindelse med egen forberedelse fx til præsentationer, eller illustrationer i forbindelse med udgivelser.

Rettigheder – kendskab til området, f.eks. Creative commons. Hvem må hvad hvornår, og skal der søges rettigheder? Hvornår er et værk ophøjet til kunst?

Kompetence inden for arbejde med kunstbilleder, f.eks. parafrasering, samt kendskab til

---

afsæt og med varieret anvendelse og kombination af materielle og elektroniske billedmedier:

- a) Billedkategorier, der refererer til kunstbilleder.
- b) Billedkategorier, der refererer til børne- og ungdomskultur.
- c) Billedkategorier, der refererer til medie billeder og visuel kommunikation.
- d) Billedkategorier, der refererer til andre visuelle kulturfænomener.

Den implicite integration

1.2.e. At planlægge, gennemføre og evaluere billedmæssige fremstillingsprocesser under hensyntagen til de særlige forhold, der gør sig gældende, når der arbejdes med æstetisk fremstilling og med forståelse af sådanne processers potentiale i forhold til udvikling af erkendelse og af elevers innovative kompetencer.

1.3.c. Viden om og forståelse af lærings- og udviklingspotentialer ved fremstillende, receptivt og analytisk arbejde med forskellige former for billedmæssige udtryk, herunder billedmæssige fremstillingsprocessers potentiale i forhold til udvikling af erkendelse og af elevers innovative kompetencer.

1.3.d. Begreber om visuelle kvalifikationer og kompetencer relateret til det globaliserede samfund, arbejdslivet, fritids- og kulturlivet og til undervisning og formidling.

1.3.2.b. Analyse- og samtalemetoder, der bidrager til oplevelse, beskrivelse, refleksion, fortolkning og sammenligning af billedmæssige udtryk, og som kan anvendes som redskaber i forbindelse med undervisning, vejledning og evaluering i faget.

1.3.2.d. Teorier og problemstillinger til belysning af forskelle og ligheder mellem billedsprog og verbalsprog.

1.3.2.e. Teorier og problemstillinger til belysning af visuel kommunikation, visuel kultur samt billedsyn, kunst- og æstetiks.

rettighedsproblematikken.

Arbejde med billeder som udtryk i forbindelse med ungdomskulturen, f.eks. fremstilling af reklamer, computerspil og musikvideoer.

Arbejde med flere billedkategorier f.eks. fotografier, illustrationer, ikoner, logoer etc.

Der kan arbejdes med f.eks.:

Digitale fotomontager eller fotocollager

Billedmanipulation

Digitale malerier

Parafraaser over kunstbilleder

Digitale fortællinger.

Det håndværksmæssige

- Kameraets funktion og anatomi
- Filformater og hensigtsmæssig brug af disse
- Scanning og scannere
- Print og printere
- Computeren som billedskabende værktøj, herunder hensigtsmæssigt arbejde med farveprofiler og farvestyring
- Håndstyrede inputenheder f.eks. mus og tegnepen
- Kendskab til programmer til opsætning, f.eks. inden for dtp-området.

5. Geografi

Indledning

Denne vejledning tager udgangspunkt i *Bekendtgørelsens bilag 4.5. Geografi* og henvender sig primært til faggruppen i geografi på de enkelte læreruddannelsessteder (de geografifaglige miljøer). Hensigten er at udvikle en it- og mediepædagogisk kompetenceprofil i relation til fagområdet geografi.

Målet med vejledningen er at give nogle bud på dels det nødvendige it-håndværk og dels de pædagogisk-didaktiske kompetencer tilpasset fagets konkrete og afgrænsede genstandsområde.

Vejledningen bygger på en analyse af Bekendtgørelsen, hvor it og medier eksplicit nævnes i teksten, suppleret med paragraffer i Bekendtgørelsen, hvor det er naturligt og relevant at medtænke it og medier – det implicite.

Med udgangspunkt i de pædagogisk-didaktiske områder i Bekendtgørelsen er der medtaget håndværksmæssige kompetencer i vejledningen.

Den eksplicit nævnte og den implicite integration af it og medier i faget

Skemaets venstre kolonne indeholder uddrag fra Bekendtgørelsen.

Skemaets højre kolonne indeholder kommentarer og forslag til en konkret integration af it og medier i faget. En del af kommentarerne er inspireret af Fælles Mål (folkeskolen) for faget.

BEKENDTGØRELSEN

MÅL OG INDHOLD

Den eksplicit nævnte integration

5.2.g. Planlægge, gennemføre samt evaluere varierede undervisningsforløb, herunder at inddrage it, kort, billeder, statistik og fortælling samt praktisk og undersøgende arbejde, der indgår i ekskursioner, felt- og laboratoriarbejde.

5.3.2.g. It som arbejdsredskab og som integreret del af linjefaget og skolefaget.

Den implicite integration

5.3.1.a. Kriterier for målsætning i undervisningen, udvælgelse af indhold, principper for planlægning og evaluering af læreprocesser, herunder analyser og vurdering af undervisningsmaterialer.

5.3.1.c. Færdighed i at udnytte uformelle læringsrum og anvende praktisk/undersøgende arbejdsformer som feltarbejde og ekskursioner, samt hvordan disse arbejdsformer kan fremme elevernes læring.

Foretage enkle geografiske undersøgelser, herunder vejrobservationer, i lokalområdet og på ekskursioner.

Anvende viden om indsamling af måleresultater og registreringer i arbejdet med egne iagttagelser i natur- og kulturlandskabet.

Arbejde med modeller og simulering.

Anvende arbejdsredskaber som elektroniske f.eks. internetbaserede globus, kort, fly- og satellitfotos samt elektroniske data.

Anvende digitalt feltudstyr til undersøgelser, målinger og registreringer i natur- og kulturlandskabet.

Benytte informationsteknologi til informationssøgning, undersøgelser, registrering, bearbejdning og fremlæggelse.

Kendskab til digitalt dataopsamlingsudstyr samt de programmer, der relateres til dette udstyr.

Dataindsamling og bearbejdning/fortolkning heraf f.eks. i forbindelse med statistik, prognoser, sammenligninger eller præsentationer. Dvs. arbejde med databaser, regneark og præsentationer.

Arbejde med mobilt udstyr såsom gps'er og mobiltelefoner i forbindelse med positionering og til dataopsamling.

Internationalt arbejde f.eks. via e-mails og konferencer f.eks. i forbindelse med dataindsamling/tolkning og udveksling af dette.

Det håndværksmæssige

- Arbejde med dataopsamlingsudstyr som f.eks. gps'er og mobiltelefoner
- Arbejde med mail og konferencer lokalt og globalt også i forhold til den internationale dimension
- Arbejde med simulationer, fortolkning og præsentation af data i regneark og databaser
- Arbejde med billedbehandling
- Arbejde med regneark, databaser, tekstbehandling og præsentationer, specielt i kombination med hinanden
- Søge i, vurdere og anvende/bearbejde nettets databaser f.eks. i forbindelse med kort og statistik.